

IBOR plan 2023 – 2027

‘De juiste basis’

Inhoud

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	4
2. IBOR SYSTEMATIEK.....	5
2.1 Beeldkwaliteit	5
2.2 Functionele gebieden.....	6
2.3 Thema's.....	7
2.4 Areaal bepaling	7
2.5 Financieel Kader	7
2.6 Kwaliteitsbeoordeling	8
2.7 Gradaties onderhoud	8
3. AFWEGINGSKADERS.....	10
3.1. Bestuursakkoord & Verkiezingsprogramma's.....	10
3.2. Evaluatie 2018 – 2022.....	10
3.2.1 Afgesproken Beeldkwaliteit	10
3.2.2 Beleidschouwen	11
3.2.3 Uitgevoerde pilotprojecten.....	12
4. IBOR 2023 - 2027.....	13
4.1 Stimulering Gedragsverandering	13
4.2 Scenario 1 Basis.....	13
4.3 Scenario 2 Visitekaartjes plus	14
4.4 Scenario 3 Reiniging plus	15
4.5 Scenario 4 Reiniging plus variant	16
5. ONDERWERPEN ANNO 2022.....	17
5.1 Vervanginsinvesteringen.....	17
5.2 Biodiversiteit	17
5.3 Burgerparticipatie / Adoptie van groen.....	18
5.4 Klimaatadaptatie.....	18
5.5 Toekomstige pilotprojecten	19
Bijlage 1. IBOR kaart	20

SAMENVATTING

Bergen op Zoom is onderverdeeld in 8 functiegebieden te weten Historische Binnenstad, Bijzondere gebieden/Station, Invalswegen, Woongebieden, Industriegebieden, Parken, Recreatiegebieden en Bossen/buitengebied. Deze functionele gebieden worden in 7 thema's onderverdeeld te weten Groen, Verharding, Water, Riolering, Civiele Kunstwerken, Meubilair en Reiniging.

Het Integraal Beheer Openbare Ruimte Plan van de gemeente Bergen op Zoom volgt de CROW-systematiek die onderverdeeld is in 5 kwaliteitsniveaus. In het vorige plan heeft de gemeenteraad in 2017 besloten een B/C kwaliteit te hanteren. De functiegebieden Industriegebieden, Recreatiegebieden en Bossen/Buitengebied kende een C kwaliteitsniveau, en ook de reiniging van Invalswegen had een C kwaliteitsniveau.

De gemeente heeft in het kader van het samenwerkingsdualisme de verkiezingsprogramma's van de partijen die in de gemeenteraad vertegenwoordigden bekeken, daaruit kwam naar voren dat reiniging en het vergroenen van onze gemeente belangrijke thema's zijn waarvoor meer aandacht moet zijn. Om hierop in te spelen, stelt de afdeling Beheer en Onderhoud vier scenario's voor waaruit de gemeenteraad kan kiezen.

Scenario 1: Het basisscenario is het huidige IBOR-plan dat afgelopen december is bijgesteld met daarbij een budget om gedragsverandering teweeg te brengen. Dit is het goedkoopste scenario en kost € 19,6 mln. Het basisscenario is opgenomen in de begroting van 2023 en het voorkeursscenario vanuit het college.

Scenario 2: Is het visitekaartjes plus scenario waarin de bijzondere gebieden en de historische binnenstad A kwaliteit krijgen, wat voortkomt uit het bestuurakkoord om te komen tot een beleefstad. Daarnaast is ook in dit plan het budgetopgenomen voor gedragsverandering. Dit scenario is het middelste scenario qua kosten en kost € 20,1 mln.

Scenario 3: Is het reinigings plus scenario en een handreiking naar de partijen in de gemeenteraad en laat een kwaliteitsverhoging zien op het thema Reiniging. Dit scenario gaat de kwaliteit per functioneel gebied een kwaliteitsniveau omhoog ten opzichte van het basisscenario. Daarnaast is ook in dit plan het budgetopgenomen voor gedragsverandering. Dit is qua kosten het duurste scenario en kost € 22,5 mln.

Scenario 4: Is een variant op het reinigings plus een combinatie tussen scenario 1 en 3 met verschil dat hier niet ingezet wordt op gedragsverandering. Het thema reiniging wordt in het centrum opgeplust naar een A niveau, de andere gebieden worden allen B. Dit is qua kosten even duur als scenario 1 en kost € 19,6 mln.

Een budget van 200k is opgenomen in scenario 1, 2 en 3 om gedragsverandering teweeg te brengen. Via onder andere voorlichting en projectgewijs handhaven wil de gemeente ongewenst gedrag tegen gaan zoals hondenpoep, zwerfvuil en graffiti. Gedragsverandering is nodig om de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte betaalbaar te houden.

Naast de scenario's wordt ook rekening gehouden met de wensen van onze inwoners en de onderwerpen die nu leven zoals biodiversiteit, het adopteren van boomspiegels en het ontharden van de openbare ruimte in het kader van steenbreek. Het voorstel is om in de maand mei, tijdens maai mij niet, geen controles uit te voeren op de hoogte van het gras in gazons en het natuurlijk afval wat hier op ligt. Ook wordt voorgesteld om de boomspiegels niet meer te keuren en deze ter beschikking te stellen aan inwoners die deze willen adopteren.

1. INLEIDING

Aanleiding

Het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2018-2022 is tot een einde gekomen en moet herijkt worden. De wereld is sinds 2018 veranderd, de zomers worden droger en onze inwoners vinden natuur en biodiversiteit steeds belangrijker. Corona heeft het gebruik van de openbare ruimte blijvend veranderd. Ook zijn de kaarten in de gemeenteraad opnieuw geschud sinds de verkiezingen van maart 2022. Al deze zaken worden meegenomen in het nieuwe plan.

Doelstelling

Het nieuwe Integraal Beheer Openbare Ruimte plan 2023 - 2027, voortaan IBOR-plan genoemd, herijken we volgens de principes schoon, heel en veilig. Daarnaast houden we rekening met de belevingswaarde en de functionele kwaliteiten van het openbaar groen. Het IBOR biedt de gemeente een systematiek om haar visie op de kwaliteit van de openbare ruimte voor de komende jaren op een weloverwogen wijze vorm te geven en vast te stellen.

Het IBOR-plan is voor de gemeenteraad een instrument om een afweging te maken ten aanzien van de gewenste beeldkwaliteitsniveaus voor de diverse thema's en te bepalen wat het mag kosten. Daarnaast is het een effectief middel om bewoners duidelijkheid te verschaffen over de beeldkwaliteit van de openbare ruimte.

Structuurbeschrijving

In hoofdstuk 2 IBOR systematiek wordt de systematiek rondom IBOR uitgelegd, wat houdt het nu exact in. Er wordt gekeken welke beeldkwaliteiten er volgens de CROW zijn, in welke functionele gebieden en thema's wij onze gemeente hebben onderverdeeld. Ook kijken we naar de areaal bepaling, het financieel kader wat daaruit voortkomt en hoe wij afgesproken kwaliteit toetsen.

In hoofdstuk 3 Afwegingskaders wordt er vanuit het samenwerkingsdualisme gekeken naar het bestuursakkoord, de verkiezingsprogramma's van de partijen die nu in de gemeenteraad zitten en wordt er gekeken wat de jeugdraad belangrijk vindt. Daarnaast staan we in dit hoofdstuk ook stil bij de scores uit de beleidsschouwen in de afgelopen 4 jaar en hebben we het maatschappelijk veld geraadpleegd door de vragen en wensen die via het Klant Contact Centrum (KCC) zijn binnengekomen de afgelopen jaren te analyseren. Wil je goed vooruit kijken dan moet je leren uit het verleden

In hoofdstuk 4 IBOR 2023-2027 nemen we de zaken die in hoofdstuk 3 zijn onderzocht mee om vier scenario's te bepalen die recht doen aan de wensen die er leven en nemen we de lessen mee die we uit het verleden getrokken hebben.

Niet alle wensen en ontwikkelingen van de afgelopen jaren kunnen in hoofdstuk 4 worden meegenomen. Deze zaken komen terug in hoofdstuk 5 Onderwerpen anno 2022.

2. IBOR SYSTEMATIEK

2.1 Beeldkwaliteit

De systematiek van beeldkwaliteit is gebaseerd op de CROW-publicatie 323 en geeft landelijke standaardnormen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Deze organisatie ontwikkelt, verspreidt en beheert praktische toepasbare kennis voor beleidsvorming, planning, ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud. Zowel overheden als het bedrijfsleven nemen deel aan én maken gebruik van dit kennisplatform.

De normen uit de CROW-publicatie 323 bestaan uit beelden en meetbare criteria met duidelijke omschrijvingen en illustratieve beelden. Hiermee wordt beeldkwaliteit op een begrijpelijke manier gedefinieerd. De beeldkwaliteit kent twee kenmerken:

- Technische staat: geeft een beoordeling van de technische staat van onderhoud in relatie tot de duurzame instandhouding van de voorziening.
- Verzorgingsgraad: geeft een beoordeling van de mate van niet technische parameters zoals zwerfvuil, onkruid etc.

Binnen de systematiek van IBOR worden ambities in kwaliteit benoemd. De systematiek kent 5 kwaliteitsniveaus met verschillende coderingen:

<i>Kwaliteitsniveau</i>	<i>Codering</i>	<i>Omschrijving</i>
Zeer goed	A+	Nagenoeg ongeschonden. Perfect onderhouden, als nieuw, niets op aan te merken, zeer schoon en netjes.
Goed	A	Mooi en comfortabel. Goed onderhouden, incidenteel wat minder, vrijwel geheel schoon
Voldoende	B	Functioneel. Standaard, degelijk, voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken.
Matig	C	Onrustig beeld, disconform of enige vorm van hinder. Enige achterstanden in het onderhoud zichtbaar, onvoldoende en vuil.
Slecht	D	Kapitaalvernietiging, functieverlies, juridische aansprakelijkheid risico's of sociale onveiligheid. Schade en grote achterstanden bij onderhoud, zeer onvoldoende, onaanvaardbaar en zeer vuil.

Deze differentiatie is praktisch hanteerbaar en geeft voldoende meetbaar onderscheid. Het maakt het mogelijk om per functioneel gebied keuzes te maken die mede gerelateerd zijn aan de gebruikintensiteit van het gebied.

De integrale benadering binnen functionele gebieden verbindt de kwaliteitsniveaus en de thema's aan elkaar. Het streven is er op gericht voor alle thema's binnen een en hetzelfde functioneel gebied eenzelfde kwaliteitsniveau te hanteren. Het is immers onlogisch om wegen op het hoogste niveau en groen op het laagste niveau te onderhouden. Dit geeft geen eenduidige beeldkwaliteit.

De kwaliteitsbeelden zijn gekoppeld aan beheerniveaus. De differentiatie binnen de kwaliteitsbeelden heeft een relatie met de beheerinspanningen per thema. Het beeld wordt ten slotte bepaald door de zwakste schakel. Schoon, heel en veilig zijn termen die in relatie tot de kwaliteit van de openbare ruimte veelal bekend zijn. Deze termen vormen als het ware het DNA-profiel van

de openbare ruimte. Om deze termen objectief te kunnen vaststellen en te kunnen monitoren is aansluiting gezocht bij de landelijke normen van het CROW.

In de KOR wordt gebruik gemaakt van zogenaamde schaalbalken waarop zowel in beeld als beschrijvend de kwaliteit van een bepaald onderdeel in de openbare ruimte in kwaliteitsniveaus wordt beschreven. Voor meer informatie over de KOR, raadpleeg dan www.crow.nl/themas/management-openbare-ruimte/beeldkwaliteit/werken-met-beeldkwaliteit.

2.2 Functionele gebieden

Het gemeentelijk grondgebied wordt ingedeeld in functionele gebieden. Aan functionele gebieden met een hoge gebruikswaarde en representativiteit kan een hogere kwaliteitsambitie worden toegekend dan aan gebieden met een lagere gebruikswaarde. Om tot een indeling te komen zijn onderstaande criteria gehanteerd:

- Functionaliteit van het gebied
- Inrichtingskwaliteit van het gebied
- Doelgroep / gebruikers

Op basis van bovenstaande criteria is onderstaande indeling van de functionele gebieden tot stand gekomen:

- **Historische binnenstad**
Hieronder valt de historische binnenstad binnen de singelring. Een groot gedeelte van dit gebied is ook wel bekend als het HORB-gebied (Herinrichting Openbare Ruimte Binnenstad). De gebruiksiintensiteit van dit gebied is hoog.
- **Bijzondere gebieden en Station**
De overige (winkel)centra vallen binnen deze categorie inclusief de stationsomgeving. De gebruiksiintensiteit van deze gebieden is hoog.
- **Invalswegen**
De invalswegen, ook wel wijkontsluitingwegen genoemd, hebben een verkeersfunctie volgens het Verkeers Structuurplan (VSP) en een ontsluitingsfunctie op gemeentelijk en wijkoverstijgend niveau. Het netwerk van invalswegen koppelt wijken en kernen aan elkaar. Dit netwerk is van belang als het gaat om de verkeersoriëntatie binnen de gemeente. De gebruiksiintensiteit hiervan is hier hoog.
- **Woongebieden**
Alle woongebieden binnen de bebouwde kom zijn onder één noemer gebracht. De gebruiksiintensiteit van wijk oost is hoog en de andere vier wijken is gemiddeld.
- **Parken**
Onder deze categorie vallen de parken en de grote groenobjecten. Sinds corona zien we het gebruik van de parken toenemen. De gebruiksiintensiteit is hoog.
- **Recreatiegebieden**
Dit zijn de verschillende recreatiegebieden en speeltuinen. De gebruiksiintensiteit is sinds corona net zoals bij parken toegenomen. De gebruiksiintensiteit is hoog.
- **Industrie / bedrijventerreinen**
De functie werken staat hier centraal. De bedrijventerreinen bestaan uit industrie, handelsbedrijven en kantoren. De gebruiksiintensiteit is gemiddeld tot laag.

- **Buitengebied / bossen**

Het landelijk gebied buiten de bebouwde kom wordt aangeduid met deze categorie. Het kenmerkend karakter van dit gebied is het overwegend agrarisch of natuurlijk karakter.

De gebruiksintensiteit is gemiddeld tot laag

In Bijlage 1 is de functionele indeling in kaartvorm weergegeven. De indeling in functionele gebieden bevat de gebieden die in beheer zijn bij de gemeente. Een aantal voorbeelden van gebieden en onderdelen die niet onder dit IBOR-plan vallen zijn snelwegen, provinciale wegen, spoorlijnen, de waterweg van en naar de Theodorushaven, waterpartijen in beheer en onderhoud bij het waterschap, eigendommen van woningcorporaties, kunst in de openbare ruimte en bospercelen.

2.3 Thema's

Onder de openbare ruimte worden 7 thema's verstaan. Concreet gaat het dan om de kwaliteit van:

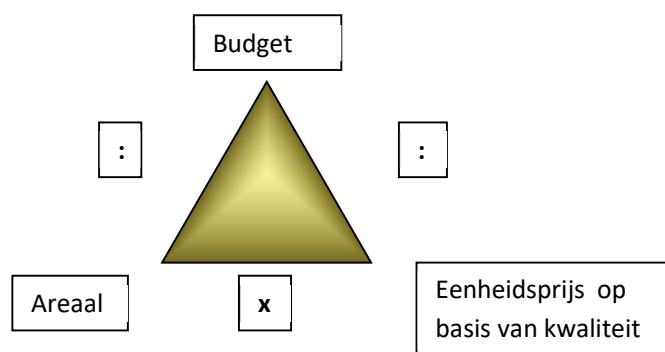
- Groen
- Verharding
- Water
- Riolering (kolken)
- Civieltechnische kunstwerken
- Meubilair
- Reiniging

2.4 Areaal bepaling

Bij aanpassingen aan de openbare ruimte en de aanleg van nieuwe wijken veranderd ons areaal en wordt dit ook groter, wat eerst landbouwgrond of industriegrond was wordt ingericht met straten, groen, meubilair en dergelijke. Na de voltooiing van nieuwe woonwijken of het aanpassen van de bestaande openbare ruimte worden de beheersystemen geactualiseerd naar de nieuwe werkelijkheid. In de loop der jaren is ons beheersysteem verder verfijnd en kunnen steeds meer onderwerpen worden opgenomen in deze systemen. Op dit moment zijn we onderdelen van de openbare ruimte aan het toevoegen in samenwerking met het CROW om zo te komen tot een compleet beheersysteem. Hierdoor komen we steeds dichterbij het daadwerkelijke areaal wat we als gemeente moeten onderhouden. Gemeente Bergen op Zoom is hierin een koploper in Nederland.

2.5 Financieel Kader

Voor de financiële kaders is het areaal een belangrijk onderdeel om te komen tot een goede begroting. De begroting met betrekking tot het IBOR komt tot stand door het toepassen van het volgende schema:

Het blokje areaal is het enige wat niet beïnvloedbaar is. Het verminderen van het areaal is iets dat nagenoeg nooit voorkomt, alleen bij verkoop van snippergrond. Kortom, het areaal dat binnen de gemeentegrens ligt, is een gegeven en een eerste uitgangspunt. De kwaliteit is beïnvloedbaar en de eenheidsprijs, gebaseerd op het gekozen kwaliteitsniveau, bepaalt het benodigd budget.

Met de doorontwikkeling van IBOR is gekozen om als basis voor de begroting een rekenmodel aan te houden. Dit model rekent met landelijke eenheidsprijzen behorende bij een bepaald thema en een gekozen kwaliteitsniveau.

2.6 Kwaliteitsbeoordeling

Om te kijken of de gemeente voldoet aan de afgesproken beeldkwaliteit laat de gemeente ieder kwartaal op een willekeurig moment een beleidsschouw uitvoeren door een extern bureau. Op die manier wordt er objectief gekeken naar de kwaliteit van de openbare ruimte. Naar aanleiding van de beleidsschouw wordt een kwartaalrapportage gemaakt met de scores en de aandachtspunten. Ieder kwartaal worden de volgende onderwerpen geschouwd:

- **Beleving:** Externe invloed waar de gemeente niet direct grip op heeft zoals de invloed van particulier eigendom op de openbare ruimte.
- **Groen:** Alle beeldmeetlatten die te maken hebben met groen zoals bomen, bosplantsoen en gazons.
- **Reiniging:** Alle beeldmeetlatten met betrekking tot reiniging zoals ruimen van zwerfvuil op verharding en in het groen, het verwijderen van onkruid op verharding en groen en het ledigen van de zwerfafvalbakken.
- **Verharding:** Jaarlijks wordt er gekeken naar de technische staat van de verhardingen
- **Riolering (kolken):** Jaarlijks wordt er gekeken naar de technische staat van de bovengrondse delen van de riolering, het betreft hier dus de kolken en putdeksels
- **Meubilair:** Jaarlijks wordt er gekeken naar de technische staat van het meubilair

De kwaliteitsbeoordelingen op alle onderdelen worden gedaan op basis van de KOR van het CROW. De gemeten kwaliteit geeft een beeld van de kwaliteit op het moment van de schouw. Dit blijft altijd een momentopname die door het jaar heen een verschillend beeld laat zien. Indien sprake is van veel zwerfvuil kan op het moment van een schouw sprake zijn van een beoordeling 'D', wordt er de volgende dag geveegd, dan is er binnen een dag sprake van een schone situatie die wordt beoordeeld op het niveau A of zelfs A+. Omdat je als uitvoerende partij niet overal tegelijk kan zijn wordt er een foutmarge van 10% geaccepteerd. Daarom is de regel dat 90% van het areaal moet voldoen aan de gevraagde beeldkwaliteit.

2.7 Gradaties onderhoud

Binnen het beheer en onderhoud onderscheiden we drie gradaties van onderhoud. In de beheerplannen. De drie gradaties zijn:

- Dagelijks onderhoud
- Groot onderhoud
- Vervanging (Projecten)

Dagelijks onderhoud

Dagelijks onderhoud betreft jaarlijks terugkerende werkzaamheden gericht op het schoon, heel en veilig houden van voorzieningen. De maatregelen zijn preventief of correctief en worden veelal lokaal en over een beperkt deel van de openbare ruimte uitgevoerd om deze in goede staat te houden, zoals herstellen oneffenheden tot 15m², onkruidbestrijding, zwerfvuil ruimen, inboet, etcetera. Ieder jaar wordt dit budget geactualiseerd door te kijken naar de prijzen van marktpartijen en andere overheden.

Groot onderhoud

Groot onderhoud betreft meerjarig onderhoud gericht op langdurige en duurzame instandhouding van de in beheer zijnde voorzieningen. Groot onderhoud komt vaak voort uit inspecties. De maatregelen zijn er op gericht dat de voorzieningen blijvend aan de richtlijnen voldoen. De maatregelen beslaan veelal een groot gedeelte van de openbare ruimte en worden planmatig uitgevoerd, zoals bomen snoeien, technische inspecties, herstraten van stoepen, het aanbrengen van nieuwe slijtlagen op asfaltwegen, etcetera. Ieder jaar worden de budgetten geactualiseerd met de nieuwe marktprijzen.

Vervanging (Projecten)

Hiermee wordt de vervanging van het areaal bij einde van haar levensduur bedoeld. Vanuit inspecties wordt bepaald of en wanneer dit het geval is. Projecten zijn begrensd en hebben een begin-, en een eind datum, zijn programmatisch bepaald en apart in besluitvorming gebracht. Dit betreft zowel rehabilitaties als integrale reconstructies en worden als opdracht verstrekt zowel vanuit team Beheer en Onderhoud als vanuit de opdrachtgever van Stedelijke Ontwikkeling. Vanuit deze opdracht kan het team Projecten optreden als gedelegeerd opdrachtgever. Voor verschillende thema's geldt een verschillende vervangingscyclus.

Vervangingsinvesteringen IBOR 2018-2022	
Thema's	Budget
Groen	€ 697.000
Verharding	€ 2.269.000
Meubilair	€ 221.000
Openbare verlichting	€ 514.000
Recreatieve voorzieningen	€ 147.0000
Civieltechnische kunstwerken	€ 0
Totale vervangingen	€ 4.038.000

3. AFWEGINGSKADERS

In dit hoofdstuk kijken we in het kader van het samenwerkingsdualisme naar de wensen vanuit de gemeenteraad en het college en kijken we terug naar vier jaar onderhoud van de openbare ruimte volgens de CROW systematiek. Door naar deze zaken te kijken kunnen we komen tot een nieuw beleid.

3.1. Bestuursakkoord & Verkiezingsprogramma's

Als we kijken naar het bestuursakkoord, de verkiezingsprogramma's van afgelopen verkiezingen van de partijen in de gemeenteraad en de aandachtspunten vanuit de jeugdraad zijn er 3 zaken die veel terugkomen en waar we aandacht voor moeten hebben:

- Extra inzet op reiniging mbt zwerfafval en hondenpoep
- Betere handhaving op zwerfafval en hondenpoep
- Biodiversiteit verhogen en meer groen toevoegen

Hieruit is op te maken dat reiniging op dit moment een hot topic is, waar zeker ook in een nieuw IBOR plan extra aandacht aan besteed moet worden.

3.2. Evaluatie 2018 – 2022

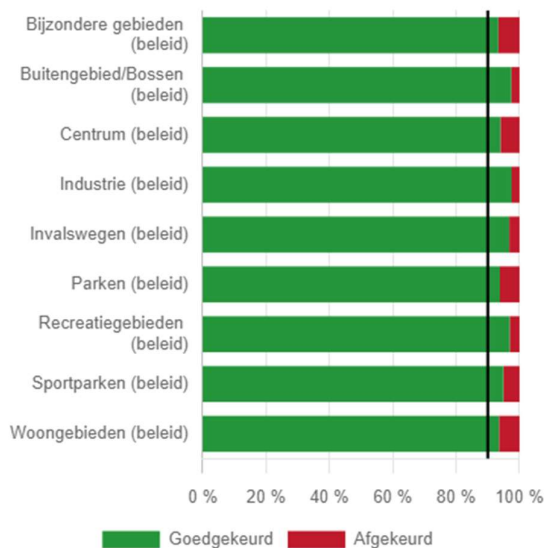
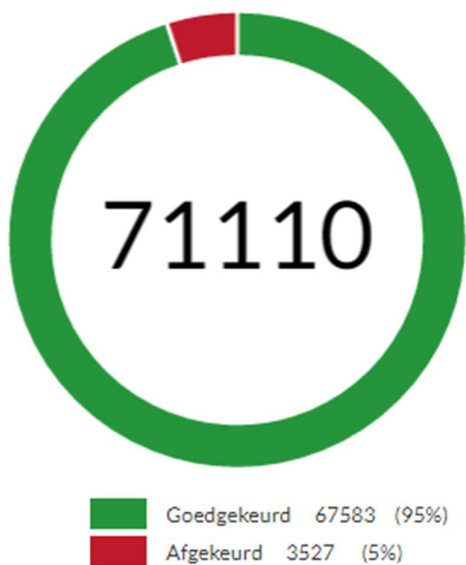
3.2.1 Afsproken Beeldkwaliteit

In maart 2017 heeft de gemeenteraad een IBOR-sessie op de gemeentewerf gehouden. Tijdens deze sessie kon de gemeenteraad aan de knoppen draaien om te kijken wat eenieders voorkeursscenario zou kosten. Uit deze sessie kwam een lichte verschuiving in de kwaliteit op gebied van de thema's reiniging en groen. In 2022 heeft er een aanpassing plaatsgevonden door bij de Invalswegen en de Recreatiegebieden het thema reiniging te verhogen van een C naar een B kwaliteitsniveau.

IBOR 2018 - 2022								
Thema's	Historische Binnestad	Bijzondere gebieden	Invalswegen	Woongebied	Industriegebieden	Parken	Recreatiegebieden	Bossen / Buitengebied
Groen	B	B	B	B	C	B	C	C
Verharding	B	B	B	B	C	B	C	C
Water	B	B	B	B	C	B	C	C
Riolering	B	B	B	B	B	B	B	B
Civiele Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B	B
Meubilair	B	B	B	B	C	B	C	C
Reiniging	B	B	B	B	C	B	B	C

3.2.2 Beleidschouwen

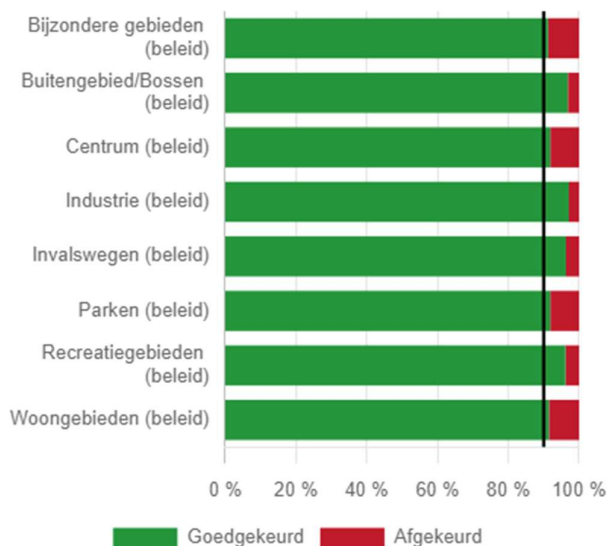
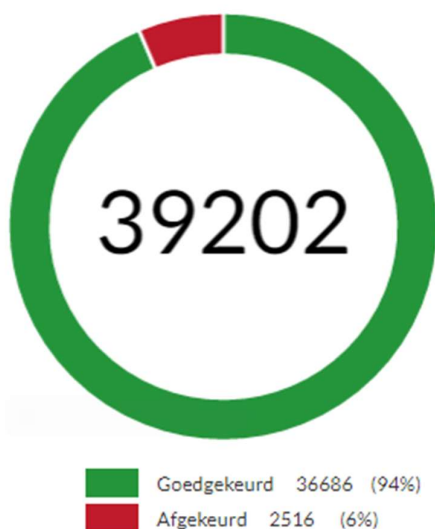
Als we kijken naar 4 jaar beleidschouwen komen de volgende scores naar voren.

De afgelopen jaren zijn er in totaal 71.110 locaties geschouwd en daarin heeft de gemeente 95% goedkeuring ontvangen en was er in 5% van de gevallen sprake van afkeur. Dit valt ruim binnen de 10% afwijking die mag. De kwaliteit van de openbare ruimte voldeed de afgelopen jaren aan de gemaakte afspraken

Reiniging

Ondanks het feit dat we aan de afgesproken beeldkwaliteit voldoen, bestaat toch het beeld dat dit niet van toepassing is op reiniging, zie ook de focus van de politiek in de vorige paragraaf. Daarom lichten we het thema reiniging er extra uit. Uit de beleidschouwen van de periode 2018 – 2022 komen de volgende cijfers naar voren.

Ook bij dit thema is er slechts 6% afkeur. Als er naar de structuurgebieden gekeken wordt is te zien dat de gebieden, Woongebieden, Bijzondere gebieden en Parken dichterbij de 90% score zitten, maar nog wel voldoende scores. Kijken we door de jaren heen dan scoorde woongebieden in 2018 en 2019 vaak het minst goed, sinds de coronapandemie zijn de woongebieden in kwaliteit verbeterd, echter is de kwaliteit van de Parken en Bijzondere gebieden iets terug gelopen maar nog wel voldoende.

3.2.3 Uitgevoerde pilotprojecten

Zoals in de vorige paragraaf beschreven is het gebruik van de openbare ruimte de afgelopen jaren veranderd. Zwerfafval is een maatschappelijk probleem geworden, met behulp van pilotprojecten proberen we dit probleem onder controle te houden.

Bergsche Heide

Na de opwaardering van de Bergsche Heide en de intrede van de coronapandemie werd de gebruiksdruk op dit gebied flink verhoogd. Dit zorgde voor volle zwerfafvalbakken en zwerfvuil en voldeden we op dat moment niet aan de afgesproken beeldkwaliteit. Met dit in het achterhoofd hebben we een pilotproject opgestart met daarin de volgende acties:

- Zwerfafval ruimen projectmatig opgepakt,
- Verhogen frequentie van het zwerfafval ruimen en legen van zwerfafvalbakken
- Communicatietraject opgestart, door middel van posters en spandoeken
- Ondergrondse container geplaatst om zwerfafval doeltreffender af te voeren

Dit heeft geresulteerd in een schone Bergse Heide wat weer zorgde voor een goede beeldkwaliteit. Het aantal meldingen is daarnaast sterk afgenomen.

Boulevard

Ook de Boulevard heeft te lijden gehad onder de coronapandemie met name door het afhalen van voedsel bij de ondernemers van de boulevard en extra gebruik van het strand. Het voedsel werd vaak ter plaatse genuttigd en zorgde daarmee voor extra zwerfafval en overvolle zwerfafvalbakken. Ook hier is een pilotproject opgestart om de beeldkwaliteit te behouden.

- Zwerfvuil ruimen geïntensiveerd,
- Zwerfafvalbakken verplaatst van het strand naar de ingangen
- Samen met ondernemers afspraken gemaakt over het voorkomen en ruimen van zwerfafval
- Twee ondergrondse containers geplaatst om zwerfafval doeltreffender af te voeren.

Dit heeft geresulteerd in een schonere Boulevard, en ook hier minder meldingen mbt overlast van zwerfafval.

4. IBOR 2023 - 2027

Naar aanleiding van hoofdstuk 3 en de zaken die we daarin toelichten over de wensen die er zijn vanuit het college en de partijen in de gemeenteraad komen we in dit hoofdstuk tot een viertal scenario's waaruit gekozen kan worden. Per scenario wordt ook gekeken wat de kosten zijn, zodat de gemeenteraad een goede afweging maken wat het onderhoud van onze openbare ruimte mag kosten en welk kwaliteitsniveau we nastreven.

4.5 Stimulering Gedragsverandering

Zwerfafval, hondenpoep en graffiti zijn grote ergernissen voor zowel onze inwoners als de politiek. Een kleine groep mensen verpest het voor de rest, daarom investeren we € 200 k per jaar om het plan stimulering gedragsverandering uit te voeren. Met dit budget kunnen we onder andere voorlichting geven, projectmatig handhaven op reinigingsthema's, goed gedrag stimuleren en communicatie. Te denken valt aan voorlichting te geven in wijkhuizen, (basis)scholen en gebedshuizen, maar ook het op projectbasis handhaven op zwerfafval en hondenpoep. Willen we de openbare ruimte in de toekomst betaalbaar houden dan moeten we investeren in de beeldvorming dat we samen verantwoordelijk zijn om de openbare ruimte schoon te houden. Doen we niets aan gedragsverandering, dan wordt het steeds duurder om de openbare ruimte op het gewenste beeldkwaliteit te houden.

4.2 Scenario 1 Basis

Scenario 1, ook wel het basis scenario genoemd is een voortzetting van het reeds aangepaste model met een plus op de reiniging van de invalswegen en recreatiegebieden sinds begin 2022, als uitbreiding wordt in dit scenario ingezet op gedragsverandering wat in paragraaf 4.1 wordt toegelicht. Dit scenario is het goedkoopste scenario en kost € 19,6 mln, prijspeil 1 januari 2022.

IBOR 2023 – 2027: Basis								
Thema's	Historische Binnestad	Bijzondere gebieden	Invalswegen	Woongebied	Industriegebieden	Parken	Recreatiegebieden	Bossen / Buitengebied
Groen	B	B	B	B	C	B	C	C
Verharding	B	B	B	B	C	B	C	C
Water	B	B	B	B	C	B	C	C
Riolering	B	B	B	B	B	B	B	B
Civiele Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B	B
Meubilair	B	B	B	B	C	B	C	C
Reiniging	B	B	B	B	C	B	B	C

4.3 Scenario 2 Visitekaartjes plus

In dit scenario wordt ingestoken om de bezoekgebieden een extra plus te geven, wat terugkomt uit het bestuursakkoord waarin cultureel erfgoed en belevingsstad als peilers staan opgenomen. Dit is het op een na duurste scenario qua kosten en zetten we in om de speciale gebieden in onze gemeente in het zonnetje te zetten. In dit scenario is net als in het basisscenario ingezet op gedragsverandering wat in paragraaf 4.1 wordt toegelicht. De kosten van dit scenario komen uit op € 20,1 mln wat neer komt op een kostenverhoging van 0,5 mln in vergelijking met het basisscenario gerekend met prijspeil 1 januari 2022.

IBOR 2023 – 2027: Een plus op de visitekaartjes								
Thema's	Historische Binnestad	Bijzondere gebieden	Invalswegen	Woongebied	Industriegebieden	Parken	Recreatiegebieden	Bossen / Buitengebied
Groen	A	A	B	B	C	B	C	C
Verharding	A	A	B	B	C	B	C	C
Water	A	A	B	B	C	B	C	C
Riolering	A	A	B	B	B	B	B	B
Civiele Kunstwerken	A	A	B	B	B	B	B	B
Meubilair	A	A	B	B	C	B	C	C
Reiniging	A	A	B	B	C	B	B	C

4.4 Scenario 3 Reiniging plus

Scenario 3 betreft het scenario reiniging plus en komt tegemoet aan de verkiezingsprogramma's van het merendeel van de gemeenteraad. Alle gebieden krijgen een kwaliteitsverhoging op het thema reiniging op basis van het basisplan. In dit scenario is net als in het basisscenario ingezet op gedragsverandering wat in paragraaf 4.1 wordt toegelicht. Dit scenario is qua financiën het duurste scenario. De totale kosten komen neer op € 22,5 mln wat neer komt op een extra verhoging van het basisscenario met € 2,9 mln prijspeil 1 januari 2022.

IBOR 2023 – 2027: Reiniging plus								
Thema's	Historische Binnenstad	Bijzondere gebieden	Invalswegen	Woongebied	Industriegebieden	Parken	Recreatiegebieden	Bossen / Buitengebied
Groen	B	B	B	B	C	B	C	C
Verharding	B	B	B	B	C	B	C	C
Water	B	B	B	B	C	B	C	C
Riolering	B	B	B	B	B	B	B	B
Civiele Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B	B
Meubilair	B	B	B	B	C	B	C	C
Reiniging	A	A	A	A	B	A	B	B

Deze € 2,9 mln verhoging van het budget komt voor het grootste gedeelte door de opwaardering van de kwaliteit van reiniging in de woongebieden. Onderstaande uitsplitsing van de 2,9 mln extra die nodig is om dit scenario de bekostigen.

Verdeling functie gebieden		
Functie gebieden	Kwaliteitsniveau	Budget
Historische binnenstad	Van B naar A	€ 159 k
Bijzondere gebieden	Van B naar A	€ 207 k
Invalswegen	Van B naar A	€ 365 k
Woongebieden	Van B naar A	€ 1.843 k
Industriegebieden	Van C naar B	€ 18 k
Parken	Van B naar A	€ 292 k
Recreatiegebieden	Van C naar B	€ 22 k
Bossen / Buitengebied	Van C naar B	€ 8 k

4.5 Scenario 4 Reiniging plus variant

Scenario 4 is een mix tussen scenario 1 en scenario 3, met als verschil dat het budget voor gedragsverandering ingezet wordt om een hoger kwaliteitsniveau op reiniging in een aantal functionele gebieden te verhogen. Het scenario komt tegemoet aan zowel de verkiezingsprogramma's van het merendeel van de gemeenteraad, alsmede de beleefstad die we graag als Bergen op Zoom willen zijn. Alle gebieden worden qua reiniging op een B niveau onderhouden, het centrum krijgt een plus naar een A kwaliteitsniveau als huiskamer van onze gemeente. Dit scenario is qua financiën het een na goedkoopste scenario. De totale kosten komen neer op € 19,6 mln wat hetzelfde is als het basisscenario prijspeil 1 januari 2022.

IBOR 2023 – 2027: Reiniging plus variant								
Thema's	Historische Binnestad	Bijzondere gebieden	Invalswegen	Woongebied	Industriegebieden	Parken	Recreatiegebieden	Bossen / Buitengebied
Groen	B	B	B	B	C	B	C	C
Verharding	B	B	B	B	C	B	C	C
Water	B	B	B	B	C	B	C	C
Riolering	B	B	B	B	B	B	B	B
Civiele Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B	B
Meubilair	B	B	B	B	C	B	C	C
Reiniging	A	B	B	B	B	B	B	B

5. ONDERWERPEN ANNO 2022

Sommige wensen zijn niet in de scenario's te verwerken, voorbeelden hiervan zijn biodiversiteit, burgerparticipatie en klimaatadaptatie. Daarom stelt de gemeente voor om deze zaken te regelen via de beeldschouwen die wij ieder kwartaal uitvoeren. Door op sommige zaken of op sommige momenten niet te keuren kunnen wij naast de kwaliteitsafspraken die we maken met de gemeenteraad ruimte geven aan duurzame initiatieven vanuit de samenleving.

5.1 Vervangingsinvesteringen

Zoals in paragraaf 2.7 besproken is, is het bedrag voor de investeringen in 2018 bepaald door de moederkredieten. Echter zijn de prijzen van zowel het onderhoud als vervangingen in de afgelopen 4 jaar sterk gestegen. Door het plafond wat we in 2018 hebben vastgesteld hebben we als gemeente te weinig geïnvesteerd, hierdoor zijn we steeds meer geld kwijt aan dagelijks onderhoud en groot onderhoud. Actualiseren we het bedrag niet, dan krijgen we steeds meer scheefgroei. De scheefgroei mond zich dan uit in hogere onderhoudskosten.

Met ingang van 2023 dienen de vervangingsinvesteringen jaarlijks geactualiseerd te worden net zoals we met het dagelijks- en groot onderhoud doen. Dat betekent dat de omvang van de moederkredieten heroverwogen dienen te worden. Voor 2023 zou de volgende bijstelling gelden.

Vervangingsinvesteringen IBOR 2018-2022		
Thema's	Budget 2018	Bijstelling 2023
Groen	€ 697.000	€ 942.000
Verharding	€ 2.269.000	€ 2.340.000
Meubilair	€ 190.000	€ 322.000
Verkeersregelinstanties	€ 211.000	€ 255.000
Openbare verlichting	€ 514.000	€ 616.000
Recreatieve voorzieningen	€ 147.000	€ 264.000
Civiltechnische kunstwerken	€ 0	€ 754.000
Totale vervangingen	€ 4.038.000	€ 5.493.000

5.2 Biodiversiteit

Biodiversiteit is een belangrijk speerpunt op dit moment. Biodiversiteit staat voor de diversiteit van verscheidenheid aan levensvormen. De verschillende soorten op aarde houden de natuur in balans. Veel verschillende soorten en typen groen in de stad en dorpen, zorgen voor een hoge biodiversiteit. Hoe gevarieerder het aanbod aan groen, des te meer fauna het aan zal trekken. Veel bestuivende insecten, waaronder bijen, en een gevarieerd aanbod aan groen scheppen op hun beurt weer een voedselbron voor vogels en andere dieren. Bestuivers vormen dus een belangrijke schakel in ecosystemen en zijn daarmee essentieel voor de biodiversiteit.

Met betrekking tot biodiversiteit krijgt de gemeente veel vragen over onder andere het maaibeleid. Initiatieven zoals 'maimeiniet' willen wij, waar het kan, zeker omarmen. Kijken we naar het oude IBOR plan, dan moeten we maaien wanneer de grashoogte hoger dan 9 cm is. Wanneer het gras in het gazon 9 cm lang is, is dat het moment wanneer madeliefjes, paardenbloemen en klaver gaan bloeien. De gemeente wil dus bepaalde intensief gemaaide gazons, of delen daarvan laten

doorgroeien in de maand mei zodat er meer bloemen tot bloei kunnen komen, uiteraard zonder dat de verkeersveiligheid in het gedrang komt.

- *Daarom kiest de gemeente ervoor om in mei de beleidsschouw met betrekking tot het maaien van de gazons niet keuren.*

5.3 Burgerparticipatie / Adoptie van groen

Burgerparticipatie en het adopteren van groen juichen we als gemeente van harte toe. We hebben niet voor niets ons aangesloten bij www.participatiekaart.nl waar burgerinitiatieven op gemeld kunnen worden. Burgerparticipatie wordt aan de ene kant gezien als een uitgelezen manier om inwoners bij hun leefomgeving te betrekken en daarmee de sociale cohesie te vergroten.

Daarnaast kan dankzij burgerparticipatie een ‘plus’ worden bereikt bovenop de door de gemeente te leveren basiskwaliteit als het gaat om onderhoud of aan biodiversiteit. Hiermee kan gestreefd worden naar een kwaliteit van de openbare ruimte die aansluit bij de beleving van de diverse partijen.

Voorbeelden van burgerparticipatie die ook zorgen voor extra biodiversiteit is het adopteren van boomspiegels, ook wel boomtuintjes genoemd. De gemeente heeft samen met betrokken inwoners een adoptieteken ontwikkeld die laat zien welke boomspiegel of plantvak geadopteerd is. Hierdoor worden de nu kale boomspiegels belangrijk stepstones voor insecten waar zij nectar kunnen halen. De niet geadopteerde boomspiegels zouden ook door de gemeente ingezaaid kunnen worden met bloemenmengsels.

- *Daarom kiest de gemeente ervoor om boomspiegels in het vervolg in te (laten) zaaien en af te stappen van de CROW classificering bij boomspiegels.*

5.4 Klimaatadaptatie

De afgelopen 4 IBOR jaren waren de droogste jaren sinds de begin van de metingen. In 2020 is zelfs de ‘recorddroogte’ van 1976 geëvenaard en ook dit jaar is het enorm droog, met een neerslagtekort tot 310 mm met sproeiverboden tot gevolg.

Ook onze inwoners willen hier hun steentje bij bijdragen. Wij vinden dat de gemeente Bergen op Zoom het goede voorbeeld moet geven. Daarom zijn we in 2022 de strijd aan gegaan met onze buurgemeente Roosendaal wie de meeste tegels in de gemeente verwijderd. Tijdens het schrijven van dit plan staat de gemeente Bergen op Zoom landelijk op een fraaie 5^e plaats.

Naast het verwijderen van tegels, vormen we versteende wandelpaden om in halfverhardingspaden en ook worden parkeerplaatsen omgevormd naar water doorlatende bestrating. Bij een hoge parkeerdruk is het echter lastig om op sommige groene parkeerplaatsten te maaien en dus om aan het gewenste beeldkwaliteit te voldoen.

- *Daarom kiest de gemeente ervoor om het schouwen van groene parkeerplaatsen niet meer uit te laten voeren.*

5.5 Toekomstige pilotprojecten

In het bestuursakkoord wordt aandacht gevraagd voor het aantal zwerfafvalbakken als wapen tegen het zwerfafval. De gemeente Bergen op Zoom heeft in vergelijking met andere gemeenten veel zwerfafvalbakken, daarom willen we voordat we bakken bijplaatsen bezien of we door middel van de ledigingsfrequentie te onderzoeken een zelfde effect kunnen bewerkstelligen. Uit de beleidsschouw komen namelijk een aantal aandachtspunten naar voren, waaronder de vullingsgraad van zwerfafvalbakken en het zwerfafval wat daar deels door onstaat. De komende periode wordt onderzocht hoe de bedrijfsvoering geoptimaliseerd kan worden om ook deze meldingen terug te dringen en de inwonertevredenheid te verhogen.

- Daarom kiest de gemeente ervoor de bedrijfsvoering rondom het ledigen van zwerfafvalbakken te onderzoeken voordat er zwerfafvalbakken worden bijgeplaatst.

Bijlage 1. IBOR kaart

